

Veiligheidsmanagement, ook in de revalidatie

In de ziekenhuissector bestaat al langer aandacht voor de veiligheid van patiënten.

Na publicaties over vermijdbare schade en onnodige sterfte stond dit thema hoog op de agenda. De risico's in de revalidatiesector zijn weliswaar kleiner, maar toch moet ook hier serieus werk worden gemaakt van veiligheid.

Het groeiende veiligheidsprobleem in de ziekenhuiscare is mede een gevolg van de vooruitgang. De belangrijkste redenen zijn de toegenomen overleving van patiënten, die gepaard gaat met grotere kwetsbaarheid, de steeds ingewikkelder technische mogelijkheden en toename van specialisatie, waardoor ook steeds meer mensen bij een behandeling betrokken zijn en de organisatie complexer wordt. Hierdoor neemt de kans op fouten of ongewenste gebeurtenissen ('adverse events') toe, terwijl de tolerantie in de maatschappij hiervoor juist afneemt. Ook al zijn de risico's in de revalidatiesector lager, toch zal veiligheid ook daar een groeiend probleem blijken. Er wordt met kwetsbare patiënten gewerkt, technologische mogelijkheden nemen toe, van oudsher is de betrokkenheid van veel disciplines bij uitstek een kenmerk. Er is eigenlijk weinig bekend over het voorkomen van adverse events in de revalidatiesector. Maar het is aannemelijk dat bijvoorbeeld medicatiefouten, valpartijen, in de instelling opgelopen infecties en ongelukken met hulpmiddelen geregeld voorkomen.

Toen ruim vijftien jaar geleden werd geconstateerd dat het groeiend aantal verkeersdoden – ook een resultaat van vooruitgang – onacceptabel was, is een pakket maatregelen ingezet. Het aantal

doden werd daarmee teruggebracht van destijds 3500 naar inmiddels zo'n 900 per jaar. De ziekenhuissector wil op een vergelijkbare manier actie ondernemen en besloot vorig jaar tot een project dat in vijf jaar het aantal adverse events en onnodige sterfgevallen moet halveren. Maatregelen zijn vooral gericht op het in acht nemen van richtlijnen ten aanzien van hygiëne, infectiepreventie, medicatiebeleid en omgang met apparatuur. In overleg met de Inspectie voor de Gezondheidszorg zijn tien thema's geïdentificeerd waar prioriteit aan wordt gegeven. Enkele van die thema's zijn ook

nu naast een centrale meldingscommissie ook met afdelingsgebonden commissies. Veiligheid is niet langer gedelegeerd naar enkele stafmedewerkers, maar moet in het takenpakket van alle leidinggevenden zitten. Personeel wordt geschoold om problemen te identificeren. Risico-inventarisaties en veiligheidsrondes maken het mogelijk om vooraf risico's in te schatten en verbeteringen door te voeren. Het moet niet al te ingewikkeld zijn een dergelijk systeem voor revalidatiecentra in te voeren. Er is inmiddels voldoende instrumentarium beschikbaar om een passend actiepakket op

'De kans op fouten of ongewenste gebeurtenissen neemt toe'

voor de revalidatie toepasbaar, zoals medicatieveiligheid in de overdracht tussen instellingen of naar huis, de veiligheid van de oudere patiënt en vroegtijdige herkenning van vitaal bedreigde functies. Daarnaast zullen specifiek voor de revalidatie relevante thema's aan te wijzen zijn.

De inspectie verwacht tegenwoordig van ziekenhuizen dat ze een veiligheidsmanagementsysteem (VMS) hanteren. De ziekenhuizen hebben zich verplicht uiterlijk in 2012 een geaccrediteerd of gecertificeerd VMS te hebben. Zo'n systeem bevat regelingen voor het voorkomen, melden en systematisch analyseren van incidenten. Omdat dit bij voorkeur zo dicht mogelijk bij de afdeling moet gebeuren, werken de meeste ziekenhuizen

te stellen; Revalidatie Nederland en de vereniging van revalidatieartsen VRA moeten hierbij het voortouw nemen. Als het gaat om verbeteren van de veiligheid van de gezondheidszorg, kan de revalidatie niet achterblijven!

Wim van Harten, lid raad van bestuur Nederlands Kanker Instituut / Antonie van Leeuwenhoek Ziekenhuis, hoogleraar Kwaliteit van Zorg aan de Universiteit Twente, bestuurslid Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen, w.v.harten@nki.nl

Informatie over het VMS Veiligheidsprogramma vindt u op www.vmszorg.nl.